

श्रीसाईनाथाय नमः

श्रीगणेशाय नमः श्रीसरस्वत्यै नमः श्रीगुहम्यो नमः

श्रीकुलदैवताय नमः श्रीसीतारामचंद्राम्या नमः श्रीलक्ष्मे नमः

श्रीसद्गुरु साईनाथाय नमो नमः

प्रथम वंदू गणपति । चतुर्दश विद्यांचा अधिष्ठित
वक्रतुंड, हेरंब मूर्ति । मंगलाकृति गजमुख ॥१॥

आता नमू ब्रह्मकुमारी । सरस्वती जे चातुर्यंलहरी
साई समर्थ चरितामृता । पाजो समस्तां मजकरवी ॥२॥

हा साईच गजानन गणपति । हा साईच परशूहस्ती
घेवूनि करी विघ्न विच्छाति । निज व्युत्पत्ति करू कां ॥३॥

हाची भालचंद्र गजानन । हाची एकदंत गजकर्ण
हाची विकट भगवदन । हा विघ्नकानन विच्छेदक ॥४॥

हे सर्व मंगल मांगल्य । लंबोदरा गणराया
अभेदरूपा साई सदया । निजसुख माहेरा नेईगा ॥५॥

ऐसिया श्रीसाईनाथा । करुणार्णवा सत्गुरु समर्था
स्वसंवेदा सर्वातीता । अनाधनंता तुज नमो ॥६॥

प्रणाम तूते सर्वोत्तमा । नित्यानंदा पूर्णकामा
स्वप्रकाशा मंगलधामा । आत्मारामा गुरुवर्या ॥७॥

करू जातां तुझे स्तवन । वेवश्रुतीही धरिती मौन
तेथे माझे कोण ज्ञान । तुज आकलन करावया ॥८॥

जय जय सत्गुरु करुणाकरा । जय जय गोदातीर विहारा
जय सत्गुरो आनंद घना । ज्ञानस्वरूपा परम पावना ॥९॥

तुझ्या आनंद सागरी । तुजवर उठती नानालहरी
त्याही तूच आवरी । कृपाकरी निज भक्तां ॥१०॥

तदर्थं देवा सद्गुरुस्ताई । देहाहंता वाहती पायी
आता येथुनी तुझे तू पाही । मी पण नाहीच मजपाशी ॥११॥

घेई माझा देहाभिमान । नलगे सुखदुःखाची आण
इच्छेनुसार निज सूत्राचालन । देवन मन्मना आवरी ॥१२॥

तूच माझा चेतविता । तूच माझी वाचा चाळिता
ते मी कोण गुणगाता । कर्ता करविता तू एक ॥१३॥

तुझा नित्य समागम । हाची आम्हां आगम निगम
तुझे नित्य चरित्र श्रवण । हेच पारायण आमुच ॥१४॥

आता तुझी मानसपूजा । मी करितो श्रीसाईनाथा
ती मान्य करूनि गुरुनाथा । मज आपला म्हणावे ॥१५॥

आनंदाश्रु उष्ण जीवन । करू तेणे चरण क्षालन
शुद्ध प्रेम चंदन चर्चन । करवू परिघान सत् श्रद्धा ॥१६॥

सात्त्विक अष्टभाव कमल । अष्टदल अतीव निर्मल
मन करूनि एकाग्र अविकल । वाहू निजफल [संपादू] ॥१७॥

लावू भावार्थ बुक्का माळा । बांधू दृढ भवितव्यी मेखला
वाहू पदांगुण्ठी गळां । भोगू सोहळा अलोकिक ॥१८॥

प्रीति रत्नालंकार मंडण । करू सर्वस्व लिंबलोण
करू पंच प्राण चामरांदोलन । ताप निवारण तन्मय छत्रे ॥१९॥

समर्पू ऐशी स्वानंद पूजा । आष्टांग गंध अर्चनाजा
ऐसे आम्ही आमुच्या काजा । साईराया पूजू तुज ॥२०॥

अखंडानुसंधनसूत्र । अनन्य प्रेम पुष्टी विचित्र
गुंफोनि हार मनोहर । अर्प सादर साईस ॥२१॥

मिळवू स्वराज्य सिंहासन । होऊ स्वपदी विराजमान
भोगू स्वानंद निराभमान । सुखायमान निजांतरी ॥२२॥

धांव पाव गां साईनाथा । ठेवितो तुझ्या चरणी माथा
विसरोनि अपराध समस्ता । निवारी चिता दासाची ॥२३॥

संसार आहे उद्दी समान । हे एक उदीचे महिमान
योईल ऐसा एक दिन । मनी आठवण हो ठेवा ॥२४॥

कमल दल समान नश्वर । हा देह होईल पतन
म्हणून याचा त्यागा अभिमान । उदी प्रदान हे दावी ॥२५॥

साईचरणी ठेवूनि प्रीति । जे जे या साईची विभूति
नित्य नेमे लाविती । तेते पावती मनोप्सित ॥२६॥

जडो उत्तम साई संगति । श्रीसाई चरणी निष्काम भक्ति
श्री साईकथा गुणानुसक्ति । निर्मल भक्ति प्रगट हो ॥२७॥

म्हणोनि श्रीसाईचे नाम । तेथेच ठेवा अनुवंधान
अंति तोची कृपानिधान । तापमय शमन करील ॥२८॥

हेमाड श्रीसाईंश शरण । अपूर्व हे कथा निरुपण
साईच सवे करी आपण । माझे मी पण फिके ते ॥२९॥

नमो श्रीसाई शिवनंदना । नमो श्रीसाई कमलासना
नमो श्रीसाई मधुसूदना । पंचवदना श्रीसाई नमो ॥३०॥

स्वस्ति श्रीसंत सज्जन प्रेरिते । भक्त हेमाडपंत विरचिते
श्रीसाईसमर्थ सच्चरिते । सारांश निरुपण समाप्त ॥३१॥

॥श्रीसाईनाथ गुरुदेवार्पण मस्तु ॥

—श्रीमति गुलाणिकर

४६७ क द्वारका, शिवाजी नगर,
हरेकृष्ण मंदिर मार्ग, पुणे १६.

श्रद्धा साईचरणी

तुझ्या दारी उभा मी साईनाथा ।
आळवितो भक्तिने मी तुजला ॥

प्रसन्न चिति देता दर्शन ।
होई निर्मल भक्तमन ॥

श्रद्धेपोटी धावत येशी ।
सबुरी ठेवून आशिर्वचनी ॥

भक्तांना तू देशी आश्रय ।
तुझाच झाला सदैव जो ॥

नव्हे असत्य वचन कवण ।
दिघला आश्रय अभय वरदान ॥

तुमच्या चरणा नतमस्तक होई ।
सहजच तारुनी जाई या संसारी ॥

श्रद्धेपोटी धावत येशी ।
सबुरी ठेवून आशिर्वचनी ॥

—श्री. राम धनावडे
सुखशांती को. आॅ. हौ. सोसायटी
कन्नमवार नगर, विनोली (पू.)
मुंबई — ४०० ०८३

शिरडी वृत्त माहे मार्च १९८३

श्रीसच्चिदानंद सद्गुरु साईनाथ महाराज शिरडी यांचा श्री रामनवमी उत्सव सालाबादप्रमाणे बुधवार दि. २० -४-८३ ते शुक्रवार दि. २२-४-८३ पर्यंत तीन दिवस साजरा झाला. दिवसेदिवस श्रीसाईबाबांचे दर्शनासाठी भक्तांची गर्दी जास्त प्रमाणात वाढत असल्यामुळे उत्सवात कोणत्याही प्रकारे गैरसोय होऊ नये म्हणून संस्थानचे मा. रिसीव्हर श्री. क. हि. काकरे साहेब यांनी उत्सवाचे तथारीसाठी सर्व खातेप्रमुखांची सभा एक महिना अगोदर घेऊन सर्व कामांचा व खर्चाचा विचार विनिमय केला, व कामाची योजना आखून दिल्या प्रमाणे मांडवाचे काम, पाणपोई, संरक्षण, साफसफाई, दिवाबत्ती, लाऊडस्पीकर कलाकारांची हजेरी, सनई, चौघडा, वाजंत्री, अन्नदान वर्गरेची व्यवस्था ठेवणेत आली होती.

उत्सवाचा पहिला दिवस - बुधवार दि. २०-४-८३ रोजी नित्य कार्यक्रमाव्यतिरिक्त श्रींच्या फोटोची व पोथीची मिरवणूक समाधी मंदिरातून गुरुस्थानमार्ग श्रींच्या द्वारकामाईत गेली. त्या ठिकाणी श्रींच्या फोटोची स्थापना चांदीच्या भव्य सिहासनावर झाल्यावर व साईसच्चिदित्र अध्याय वाचनास सुरुवात झाली. दुपारी ४-३० ते ६-३० पर्यंत श्री. मनू महाराज, (ह. भ. प. अनंतराव आठवले महाराज यांचे शिष्य) जि. नांदेड यांचे कीर्तन झाले. रात्री ७-३० ते ९ व ९-३० ते ११-०० वाजेपर्यंत श्री. अजित कडकडे यांचे सुश्राव गायन झाले. रात्री ९-१५ ते ११-०० पर्यंत श्रींच्या पालखीची गावातून मिरवणूक काढण्यात आली. मिरवणुकीच्या वेळी स्थानिक लोकांनी व भक्त मंडळींनी गारूड भारूड कार्यक्रम केले. त्यानंतर वाद्यांचे गजरात श्रींची पालखी समाधी मंदिरात आली व शेजारती झाली.

उत्सवाचा मुख्य दिवस - गुरुवार दि. २१-४-८३ रोजी, गुरुवारचा व उत्सवाचा मुख्य दिवस असल्यामुळे पहाटेपासूनच श्रींच्या दर्शनासाठी रांगा लागल्या होत्या. नित्य कार्यक्रमा व्यतिरिक्त श्रींच्या फोटोची व साईचिदित्र ग्रंथ वाचन समाप्ती मिरवणूक द्वारकामाईतून मंदिरात आली. त्यानंतर कावडी मिरवणुकीचा मोठा कार्यक्रम झाला. शिरडी गावातील भाविक मंडळी व बाहेरगावाहून आलेले साईभक्त कोपरगाव मुक्कामी जाऊन रात्री गोदावरी नदीचे पाणी घेऊन ९ मैल पायी चालत आले. सकाळी ६-३० वाजता भा. श्री. काकरेसाहेब यांनी कावडीची पूजा केल्यावर अंदाजे एक हजार कावडींची भव्य मिरवणूक वाजतगाजत गावातून आली. मंदिराजवळ मिरवणूक आल्यावर सुवासिनींनी कावडीस ओवाळले. नंतर प्रत्येकाने कावडींच्या पाण्याने वाबांच्या समाधीस स्नान घातले.

सकाळी १०—३० ते १२—३० पर्यंत ह.भ.प. श्री. मनोहर वासुदेव कोकले गावकर उर्फ मनू महाराज, नांदेड यांचे रामजन्म आख्यान कीर्तन झाले. सायंकाळी ४—०० वा. श्रीच्या निशाणाची व ४—४५ वा. रथाची गावातून मिरवणूक निघाली. रात्रौ १० ते सकाळी ६ वाजेपर्यंत उपस्थित कलाकारांनी श्रीच्या पुढे हजेच्या दिल्या. रात्रभर जागर झाला. मंदिर साईभक्तांना दर्शनासाठी रात्रभर खुले ठेवले होते.

उत्सवाचा तिसरा दिवस — शुक्रवार दि. २२—४—८३, नित्य कार्यक्रमाव्यतिरिक्त ह. भ. प. तुकारामबुवा आजेगावकर, परभणी यांचे गोपाळकाला कीर्तन सकाळी १०—३० ते १२—३० पर्यंत झाले. दहीहँडी. माघ्यान्ह आरती झाल्यावर तीर्थप्रसाद वाटण्यात आला. रात्रौ १० वाजता शेजारती झाली. रात्रौ नवीन भोजनगृहाच्या भैदानावर “शेगावचे गजानन महाराज” हे नाटक झाले. व उत्सव समाप्त झाला.

हवापाणी :— शिर्डी येथील हवापाणी उत्तम असून रोगराई काही नाही.

काही कलाकारांनी श्रीच्या पुढे हजेरी दिली, ती पुढीलप्रमाणे —

- कीर्तन — १) ह. भ. प. श्री शंकर महाराज वडगांवकर, जबळा परभणी.
 २) ह. भ. प. प्रमिला द. घैठणकर, नासिक.
 ३) ह. भ. प. तुकाराम महाराज आजेगावकर, परभणी.
 ४) ह. भ. प. मनू महाराज, नांदेड (मनोहर वासुदेव कोकलेगावकर)

प्रवचन — १) ह. भ. प. मुरलीधर रामराव देशमुख, शिर्डी.

२) ह. भ. प. जगन्नाथ बुवा वाकचौरे, शिर्डी.

३) ह. भ. प. रघुनाथ कृष्णाजी कारखानीस, पुणे.

भजन, गायन, वादन वगैरे — १) श्री साई भजनी मंडळ, शिर्डी, २) श्री. वसंत दत्तात्रय फुलंब्रीकर, वांद्रा, ३) श्री. वसंतराव दादाराम पवार, शिर्डी, ४) सौ. राजन दिल्ली, ५) श्रीमती ज्योती बहन ए. मनुजा, ६) श्री. ए. एम. मनुजा, ७) श्रीमती राधाबाई सैनानी, ८) कु. रत्ना इच. सैनानी, ९) श्री. जी. ए. देवनानी, ११) श्री. दत्ताराम लक्ष्मण साठले, मुंबई, १२) श्री. मुकुंद कृष्णाजी म्हात्रे, १२) श्री. श्रीराम विष्णु सातडेंकर, परेल, १३) डॉ. एम. के. कीर्तिकर, मुंबई, १४) श्री. रघुवीर शांताराम मिराजे, शिर्डी, १५) श्री. अजित कडकडे, मुंबई, १६) श्री. दत्ता जोगदंडे, १६) श्री. साई बँकर, १७) श्री. कृष्णा चारी, १८) श्री. एस. के. कुलकर्णी, नगर, १८) श्री. रामदास दत्तात्रय दैठणकर, २०) श्री. दिलीप शंकर

मुकुंद साळवणे, २१) श्री. भोलानाथ समेत, मुंबई, २२) श्री. रघुनाथ सांडभोर पुणे, २३) श्री. सुधाकर कामतेकर, मुंबई, २४) गजरे वाई, २५) सुधा, आंध्र प्रदेश, २६) मनोरमा बाजेपे, कानपूर, २७) गौरी बाजेपे, कानपूर, २८) सरोज शुक्ला, २९) श्री. अशोक, ३०) सुभाष मुकुंद मुनसे, अंधेरी, मुंबई, ३१) श्री. वसंत धुमकर, मुंबई, ३२) अहमद पठाण, शिर्डी, ३३) नंदकिशोर पुरोहित, बडोदा, ३४) डॉ. आय. रामाचारी, हैद्राबाद, ३६) श्री. हरकचंद चंद्रभान, ३६) श्री. सुहास सदाशीव क्षीरसागर, ३८) श्री. पारसमल चंपालाल पोरवाल, ३८) श्री. निलेश भिवंडकर, ३९) श्रो. जी. एल. चौधरी, अनंतपूर, ४०) श्री. महेश राणे, मुंबई, ४१) श्री. यादव, मुंबई, ४२) श्री. मुकेश शिर्के, ४३) श्री. सदानंद परचुरे, ४४) श्री. बालासाहेब कुलकर्णी, लक्ष्मीवाडी, ४५) अन्नपूरणदिवी, शिर्डी, ४६) मनीबाई, शिर्डी, ४७) कृष्णराव, शिर्डी, ४८) अंजय्या, हैद्राबाद, ४९) श्री. ज्ञानेश्वर वैद्य, ५०) श्री. ललीतकुमार, शिर्डी, ५१) श्री. दिगंबर उद्धव, आखडेकर, राहाता, ५२) श्री. शशिकांत दत्तात्रय जोशी, ५३) श्री. अरुण सोमानी, संगमनेर, ५४) श्री. प्रकाश बरडे, संगमनेर, ५५) श्री. पिसे, बार्षीकर, बार्षी, ५६) श्री. महादेव दत्तात्रय संगमनेर, ५७) श्री. नारायण राजेंद्र चांडोले, ५८) श्री. शिवाजी रामभाऊ पांडरे, करमाळा, ५९) श्री. महेश्वर अनंत, मुंबई, ६०) श्री. यादव जाधव, ६१) श्री. बाला पिलाजी गुरव, शिर्डी, ६२) श्री. शिवराम बाबुराव विडवे, संगमनेर, ६३) श्री. भिडे, ६४) सखाराम राधुजी गुरव, कोपरगाव, ६५) श्री. भीमराव शिंदे, बनसोडे, साकुरी, ६६) श्री. यशवंत पुरुषोत्तम रानडे, कोपरगाव, ६७) श्री. जादुसिंग मुसमान ठाकूर, ६८) श्री. एम. किसन, हैद्राबाद, ६९) श्री. एफ.ए.स. चौरासे, भिलाई, ७०) श्री. रामभाऊ सातारकर, चंद्रकांत ढवळ-पूरकर मंडळ, ७१) ताराबाई मुनशी, ७२) श्री. ज्ञानोबा तात्याबा वाडेकर, कोपरगाव, ७३) श्री. बापूराव तुकाराम कांबळे, ७४) श्री. शिवाजी तुकाराम दुधाळ, शिर्डी, ७५) श्री. दत्तोपंत लखे, ७६) श्रीमती लीलावती गुजराथी शिर्डी, ७७) श्री. दत्तात्रय नाईक, तुकाराम खेडकर, लोकनाट्य मंडळ, ७८) श्री. रामदास भाऊसाहेब व कलाकार, ७९) श्री. विश्वनाथ किसन खेड, ८०) श्री. वसंत दामोदर रासने, पुणे, ८१) श्री. दत्तात्रय दामोदर रासने, पुणे, ८१) श्री. वसंत जोशी, मुंबई व भक्त ८२) श्रो. यशवंत नाईक, ८३) श्री. विलास पावसकर, ८४) श्री. दत्ता कदम, ८५) श्री. शशिकांत राऊळ, ८६) श्री. एस. बी. नारकर, ८७) श्री. शशांक तावडे, ८८) श्री. शशिकांत चन्हाण, ८९) श्री. हरीभाऊ वाटगे, ९०) श्री. चंद्रकांत कोकम, ९१) श्री. विलास महाडीक, ९२) श्री. शशी दलवी, ९३) श्री. सुरेश हिलेंकर, ९४) श्री. सुरेश आंजलेंकर, ९५)

१५) श्री. बारकू शेठ, ९६) श्री. रवी सातघरे, ९७) श्री. रघुनाथ नागरे, ९८) श्री. शांताराम भिराणे, ९९) श्री. मधुकर भालेराव, शिर्डी, १००) श्री. आनंद दत्तात्रय करंबेळकर, मुंबई, १०१) श्रो. चतुर्धन नागरे, शिर्डी, १०२) बारावकर काका, १०३) श्री. माणिक साळी, १०४) रोवर्स ॲड रेंजर्स वेस्टर्न रेल्वे; मुंबईचे स्कॉट व गाईड्स - श्री. वाय. के. करले १०५) श्री. व्ही. एस. घुमकर, १०६) श्री. इ. एम. भोसले, १०७) श्री. एन. सी. परीख, १०८) श्री. भगूभाई वी., १०९) श्री. नारायण एस. राणे, ११०) श्री. उदय पाटील, ११०) श्री. मगनलाल के. १११) श्री. मधुसूदन गावडे, ११२) श्री. अशोक एल. ११३) श्री. देवेंद्र वी. ११४) श्री. शांताराम वी. ११५) श्री. एस. एस. मूर्ती, ११६) श्री. प्रदीप एल. ११७) श्री. कुंदन के. ११८) श्री. सुरेश वी. ११९) श्री. गणपत एस. १२०) श्री. एस. के. भोगले, १२१) श्री. जी. टी. सूर्यवंशी, १२२) श्री. पी. मलकानी, १२३) श्री. ए. एस. बक्षी, १२१) श्री. एस. बी. राजावट, १२५) श्री. पी. डी. सावंत १२६) श्री. वी. पी. चावला, १२७) श्री. एफ. एस. छिस्तोफर, १२८) श्री. संतनु आंबेकर, १२९) श्री. मधू उपसकर, १३०) श्री. सुनील राणे, १३१) श्री. आर. एस. कटीयार, १३२) श्री. पी. जी. गीयल, १३३) श्री. सुरेश जे. १३४) श्री. रामलखन जी. १३५) श्री. केशरलाल वी., १३६) श्री. ए. के. देवले, १३७) श्री. व्ही. जी. गायकवाड, १३८) श्री. रघुराज वैरागी, १३९) श्री. महेंद्र सिंग, १४०) श्री. एम. ए. जोशी, १४१) कु. एन. एस. त्रिवेदी, १४२) सौ. गीता मेहता, १४३) कु. जमना खटनहार, १४४) कु. रेखा जोशी, १४५) सौ. सुनीता देसाई, १४६) कु. उषा दाणी, १४७) कु. गीता एस. १४८) कु. मैथीली १४९) कु. भारती मेहता, १५०) कु. हेमलता पटेल, १५१) कु. पी. मैथीली, १५२) सौ. बीना. मलकानी, १५३) कु. अनामिक आंबेकर, १५४) सौ. भारती आंबेकर, १५५) ह.भ.प. दामोदर वासुदेव भंडारकवडे, पंढरपूर, १५८) श्री. विवेक मुळे, मुंबई, १५९) श्री. विलास परळकर, मुंबई, १६०) श्री. सुभाष जयवंत कांबळी, मुंबई, १६१) श्री. कुमारसेन गुप्ते, शेगावचे गजानन महाराज नाटकाचे सादरकर्ते, १६२) श्री. हेमंत चिटणवीस, मुंबई, १६३) कै. कै. तुकाराम खेडकर सह पांडुरंग मुळे मांजरवाडीकर लोकनाट्य तमाशा मंडळ, १६४) शेगावचे गजानन महाराज नाटकाचे कलाकर - श्री. दीनानाथ लोड, १६५) श्री. किशोर दांडेकर, १६७) श्री. अरुण मडकर, १६८) श्री. मधू-सूदन आंगणे, १६८) श्री. दत्ता खराडे, १७०) श्री. शशी सकपाळ, १७१) श्री. बळीराम गमरे, १७२) श्री. श्रीराम महार्डीक, १७३) श्री. अनंत धुरी, १७४) श्री. मनोहर सावंत, १७५) श्री. विजय भालेकर, १७६) श्रो. अभिनंदन पाटील,

१७७) श्री. सिद्धेश गुप्ते, १७८) श्री. विलास रोकडे, १७९) श्री. मधुकर शंखपाल, १८०) श्री. भास्कर जगताप, १८१) श्री. श्रीकांत कुलकर्णी, १८२) श्री. प्रकाश गावडे, १८३) श्री. दत्ता पाटील, १८४) श्री. अण्णा सकरे, १८५) कु. नयन नाईक, १८६) कु. नंदा सोनवणे, १८७) कु. आरती गुप्ते, १८८) कु. संगीता गुप्ते, १८९) सौ. मंगला जोशी, १९०) श्री. दत्ता राणे, १९१) श्री. शांता-सुर्वे, १९२) श्री. शंकर कांबळी, १९३) श्री. सुनील कांबळी, १९३) सौ. विद्या खांडवे, उमरावती, १९४) श्री. नारायण वासुदेव फळ, मुंबई, १९५) श्री. श्री. मोहन खांडवे, १९६) श्री. सुरेश मारुती भोसले, नातेपुते, १९५) श्री तानाजी लक्ष्मण पाले, पंढरपूर, १९८) पंडित तुकाराम घुमाळ, १९९) श्री. नाना कृष्ण वाडेकर, बारामती.

रंगपंचमी – सालाबादप्रमाणे श्रींच्या रथाची मिरवणूक दि. २-४-८३ रंगपंचमीचे दिवशी सायंकाळी ५ वा. गावातून फिरून आल्यावर ७-०० वाजता घुपारती झाली.

श्री. दाजीबा मोरे यांचे देहावसान

श्रीसाईलीला मासिक ज्या छापखान्यात छापले जाते त्या छापखान्याचे मुद्रक मालक श्री. पांडुरंगराव मोरे यांचे वडील दाजीसाहेब कोंडाजी मोरे यांचे गुरुवार ता. १२ मे ८३ रोजी मौजे पळू ता. मुरबाड येथे वृद्धापकाळामुळे निधन झाले. निधनसमयी त्यांचे वय ८० चे पुढे होते. ते साईभक्त होते व परमेश्वर चितनात आपला वेळ खर्च करीत असत. त्यांचे पश्चात चार पुत्र व दोन कन्या व नातवंडे, मित्रपरिवार आहे.

श्रीसाईबाबा मृतात्म्यास चिरशांति व सदगती देवोत.

साईबाबा संस्थान शिरडीची प्रकाशने

184

अ. क्र.	पुस्तकाचे नाव	भाषा	किंमत रु. पैसे	पो. व पॅकिंग रु. पैसे
१)	श्री साईचरित्र	मराठी	२२=००	६=००
२)	,	इंग्रजी	१३=५०	४=००
३)	,	हिंदी	१२=००	४=००
४)	,	गुजराथी	१२=००	४=००
५)	,	कन्नड	१०=००	४=००
६)	,	तेलगू	१३=००	४=००
७)	,	तामील	१२=००	४=६०
८)	श्री साईलालामृत	मराठी	७=५०	३=००
९)	,	हिंदी	७=००	३=५०
१०)	,	गुजराथी	४=२५	३=००
११)	अवतार व कार्य	मराठी	४=००	३=००
१२)	स्वन मंजरी	मराठी	०=३५	३=००
१३)	,	गुजराथी	०=३०	३=००
१४)	सगुणोपासना	मराठी	०=५०	३=००
१५)	,	गुजराथी	०=५०	३=००
१६)	तेलगू पुजाविधि	तेलगू	छपाई चालू	आहे.
१७)	चार अध्याय	मराठी	१=२५	३=००
१८)	श्रीसाईबाबा आफ शिरडी (भरचा)	इंग्रजी	६=००	३=००
१९)	किर्तनमाला	मराठी	०=७५	३=००
२०)	सचिव साईबाबा	मराठी	४=००	३=००
२१)	शिरडी दर्शन	इंग्रजी	४=५०	३=००
२२)	मुलांचे साईबाबा	मराठी	१=७५	३=००
२३)	,	इंग्रजी	१=७५	३=००
२४)	,	तेलगू	छपाई चालू	आहे.
२५)	,	गुजराथी	१=५०	३=००
२६)	,	हिंदी	१=७५	३=००

Regd. No. MH/BYE/26

LICENCE No. 19

Licence To Post Without Prepayment
At Dadar Head Office, Bombay-14

(कल्पना वृष्टि वर्तन)

१७)	प्रेट सेट श्री साईबाबा	मराठी	०=५०	३=००
१८)	श्री साईबाबा दि सुपरमेन	इंग्रजी	५=२५	३=००
१९)	शिरडी गाईड	इंग्रजी	१=५०	३=००
२०)	"	मराठी	१=५०	३=००
२१)	शिरडी गाईड	गुजराठी	१=५०	३=००
२२)	"	हिंदी	छपाई चालू	आहे.
२३)	खदाश्याय	मराठी	०=९०	३=००
२४)	श्रीसाईलीला, अधिकृत पासिक	मुख्यपत्र मराठी ष इंग्रजी वार्षिक वर्षणी	१०=००	प्रत्येकी प्रत १=००
			(व्ही. पी. ची पद्धत नाही)	

अ.क्र.	फोटोचे नाव	फोटो साहज	किंमत रु. पैसे	पो. व पॉकिंग रु. पैसे
१)	आश्चिर्वाद फोटो	१४"X२०'	१=६५	३=००
२)	"	१०"X१४	१=१०	३=००
३)	"	७"X१०'	०=५५	३=००
४)	"	४"X६"	०=२०	३=००
५)	"	२"X३"	०=१५	३=००
६)	दग्धावर वसलेले बाबा (रगीत)	१४"X२०"	१=६५	३=००
७)	" (काळा पांढरा)	१४"X२०"	१=६५	३=००
८)	मूर्ती फोटो	१३"X१८"	२=७५	३=००
९)	"	१३"X१८"	१=००	३=००
१०)	झारकासाई कॅमेरा (रगीत फोटो)	१०"X२०	१=१०	३=००
११)	" (काळा पांढरा)	१०"X१४"	०=८५	३=००
१२)	कॅमेरा झारकासाई फोटो "	९"X१२'	१=१०	३=००
१३)	" (रगीत)	९"X१२'	१=६५	३=००
१४)	निला	९X१३	०=७५	३=००
१५)	श्रीसाईबाबाचे पत्थाचे कॉलेडर	---	१६=००	८=००

मुद्रक : पांडुरंग मोरे, वार्ष्ये नेशनल प्रिन्टर्स प्रा. लि., ४२, जी. डी. अवेकर मार्ग,
पालामुंबई ३१, संपादक य प्रकाशक : श्री. क. हि. काकरे, साई निकेतन,
डॉ. अवेडकर रोड, खोदादाद सर्कलजवळ, प्लाट नं. ८०४ वी. दादर, मुंबई १४

साईली
जुले १९८२

गुरु पौर्णिमा विशेषांक
किमत एक रुपया

श्री साईनाथ वाचनालय
श्री साईबाबा संस्थान, गिरी

जगा लावावे सत्यथी । हेचि साईलीलेची कृती ॥

१६

श्री साईबाबा

श्रीसाईबाबा संस्थान,
शिरडीचे अधिकृत मासिक

: संपादक :

श्री.क.हि.काकरे
रिसिव्हर श्रीसाईबाबा संस्थान, शिरडी

: कार्यकारी संपादक :

डॉ.श्री.दिप्रद्युरे

एम. ए. पी. एच. डी.

(इंग्रजी आवृत्ती)

श्री.सदाबन्दं चेंदवणकर

(मराठी आवृत्ती)

श्रीसाई वाक्सुधा

वर्ष ६२ वे)

किंमत १ रुपया

(अंक ४

जुलै १९८३

दूरध्वनी

गुरु पौर्णिमा अमृतमहोत्सव विशेषांक

८८२५६१

: कार्यालय :

“ साईनिकेतन ”, प्लॉट नं. ८०४-बी, डॉ. आंबेडकर पथ, दादर, मुंबई-४०० ०१४.

वार्षिक वर्गणी रु. १०/- (ट.ख.सह) किरकोळ अंक १ रु. फक्त.

जगा लावावे सत्पथी । हेचि साईलीलेची कृती ॥

श्रीसाई वाक्सुधा

परमदुस्तर भवसागर ।
उसळती मोहाच्या लाटा अनिवार ।
आदळती अविच्छार-तटावर ।
पाडिती तख्वर धैयचि ॥३२॥

वाजतो अहंकाराचा वारा ।
तेणे हा डहळे सागर सारा ।
क्रोध द्वैषादि महामगरां ।
मिळे जै थारा निर्भयपणे ॥३३॥

'भी भाज्ञे' हा मगर ।
वासना विकल्प भंवरे अपार ।
निंदा-असूयादि जेथे तिरस्कार ।
असंख्य जलचर तळपती ॥३४॥

ऐसा जरी हा सागर भयंकर ।
अगस्तिरूपे प्राशी गुरुवर ।
तयाचि जे चरण रज किकर ।
तयांन न लवमात्र भय त्याचि ॥३५॥

म्हणोनि साई समर्थ सद्गुरु ।
होऊनिया भवाबिघ्वचे ताऱू ।
आम्ही जे केवळ कासघरू ।
त्या सर्वांस उत्तरू पैलपार ॥३६॥

-श्रीसाई सच्चरित अध्याय ५२ वा

सुवचन

गुरु

"ग"कार म्हणजे सिद्धजाण ।
रेफः पापस्य दाहकः ॥

'उ' कार विष्णू अव्यक्त ।
ब्रम्हरुद्गुरु निश्चितः ॥

त्रितयात्मक श्रीगुरु सत्य ।
म्हणोनि सांगे कालेसी ॥

गुरु हा सिद्ध असतो हे 'ग' या अक्षराने सूचित केले असून, शिष्यांच्या पापांचे दहन करण्याचे अद्भूत सामर्थ्य गुरुच्या ठिकाणी असते असे 'र' या अक्षराने सूचित केले आहे. विष्णू-ब्रम्हदेव व रुद्र यांच्या रूपाने अव्यक्त ब्रम्ह साकार झालेले दिसते. या तिंबांचेही सामर्थ्य गुरुमध्ये सामावलेले असते. असे 'उ' कार या तिसऱ्या अक्षराने सूचित केलेले आहे.

अनुक्रमाणिका ज्ञालै १९८३

१) संपादकीय २) महानसंत शोलेबाबा ३) परमरहस्यातील मन्मथ स्वामींची गुरुभक्ति ४) प्रतिकर्ण ५) सद्गुरु श्री ताजुहीन बाबा ६) गुरुपौर्णिमा ७) गुरुपौर्णिमा प्रसाद याचना ८) श्री साई सद्गुरु महिमा ९) जैसे मूळा सिचले १०) सद्गुरु महिमा अगाधबी ११) साई दरबारातील मानकरी १२) गुरुपौर्णिमा आणि श्रीसत्यनारायण पूजा १३) श्री काकासाहेब दिक्षित १४) श्रीसाई १५) नांदा सौख्यभरे १६) जय साई सदगुरु १७) साई माझा साईनाथ १८) प्रगाम अमुचा बाबांता १९) पुनर्जीवन २०) जरी हे शरीर... २१) गुरुपौर्णिमेच्या निमित्याने २२) गुरुपौर्णिमा २३) साई नाव तुझे क्षितीजापलिकडे २४) साई असे कैवारी २५) साई चरणी सारे लागारे २६) करुणानिधि राजा साई २७) साईमय जीवन व्हावे २८) धन्य आम्ही साईदास २९) श्री साई प्रार्थना ३०) गुरुपौर्णिमा उत्सव ३१) शिरडी वृत्त	— कृष्ण, बलराम, सांदिपनी — श्री. दिलीप लांडे — — — श्री. पं. वा. भुतकर — सौ. वसुधरा देशकर — श्री. साईनंद — श्री. वसंत प्रधान — सौ. उषाताई अंधिकारी — प्रा. र. श्री. पुजारी — श्री. चित्तामण शिंत्रे — श्री. माधव गोरे — श्री. तुकाराम परब — श्री. सदानन्द चेंदवणकर — सादिक अली गिरकर — — — श्रीनाथ सोनटके — श्री. शाम तेंडोलकर — शीला नाडकर्णी — नीला कीर्तने — सौ. सुशिला शिंदे — श्री. माधव भागवत — श्री. दा. र. दढळवी — श्री. स्वामी संजयनंद — श्री. जयवंत कुलकर्णी — सौ. आसावरी वायकूळ — श्री. शांताराम नांदगावकर — डॉ. इंदूताई नाईक — श्री. दत्ता कदम — डॉ. सौ. सुमति खानविलकर — सौ. वसुधरा चौरे — मे १९८३

कृष्ण, बलराम आणि सांदिपनी

स. न. वि. वि.

श्रीसाईलीला मासिकाचा हा गुरुपौर्णिमा विशेषांक गुरुपौर्णिमा उर्फ व्यास-

पौर्णिमेच्या सुमारे तीन आठवडे अगोदर श्रीसाईभक्त वाचकांच्या हाती देण्यात अतिशय आनंद होत आहे. भगवान श्री साईबाबानी १९०८ साली श्री गुरु पौर्णिमेचा उत्सव आपल्या शिरडीत सार्वजनिक स्वरूपात पहिल्यांदा सुरु केला, अशी माहिती मिळते. तेहांपासून तो आजतागायत अखंडपणे

शिरडीत भक्तांच्या हजेरीत मोठ्या थाटाने तो साजरा होत आलेला आहे. या उत्सवाला यंदा ७५ वर्षे पूर्ण होत आहेत. श्री बाबानी आपल्या ह्यातीत सूरु केलेल्या या उत्सवाच्या अमृत महोत्सवा निमित्य हा खास अंक प्रकाशित करीत आहोत. यात प्रामुख्याने गुरुशिष्य संप्रदाया संबंधीचेच लेख—कविता यांचा समावेश केलेला असून अंकातील मजकूराने वाचकांना जास्तीत जास्त समाधान देण्याचा यत्न केलेला आहे.

आमच्या भारतात प्राचीन काळापासून उच्च कोटीतील गुरुशिष्य परंपरा चालू आहे. जगातील अन्य धर्मातील गुरुशिष्य परंपरेपेक्षा आपली ही भारतीय गुरुशिष्य परंपरा अनेक दृष्टीने अधिक वैशिष्ठ्यपूर्ण आहे. आपल्याकडील गुरुशिष्य संबंधात सर्वोच्च असा महान आदर्श आहे. सद्गुरुच्या ठिकाणी आपण परमात्माच पहात असतो. सद्गुरु व परमात्मा एकच अशी आपली भावना असते, एवढेच नव्हे तर शिष्य हाही परमात्माचेच रूप आहे असे सद्गुरुही मानीत असतात. गुरु आणि शिष्य ही एकाच चैतन्याची दृश्यमान असलेली भिन्न रूपे आहेत. वास्तविक दोघेही अंती एकच आहेत. आज ना उद्या शिष्याचे दृश्यमान भिन्नरूप लुप्त होऊन त्याचे सद्गुरुच्या ठिकाणी मीलन होणार आहे. अशा प्रकारची गुरुशिष्य संबंधामध्ये आपण एकात्मता पहात असतो. या संबंधात श्रीसाईबाबानी एकदा श्री नानासाहेब चांदोरकरांना सांगितले होते, “सद्भक्त जो आहे तो गुरु म्हणजे वासुदेव परमात्माच आहे. असे मानतो व गुरुही अशा शिष्यास वासुदेव परमात्माच मानीत असतो.”

188

प्राचीनकाळी गुरु आपल्या आश्रमात शिष्याना तयार करीत असत. तज्ज्ञ प्रकारच्या शिक्षणाचे उत्तम उदाहरण म्हणजे बलराम व श्रीकृष्ण या दोघा बंधूना मिळालेले शिक्षण. एका जमातीच्या मातव्वर नेत्याची जरी ही मुले होती तरी त्यांना गुरुकडेच सोपविष्णात आलेले होते; व त्याने त्यांना अत्यंत आदरणीय व्यक्ती म्हणून घडविले. आपले गुरु सांदिपनी यांच्याच घरी ते देवे राहिले. त्यांच्याच घरी राहून आणि त्यांची सेवा करून त्यांनी आपले शिक्षण पूर्ण केले. गुरुचे जेवण संपत्यावरच ते आपले जेवण घेत, व गुरुचा प्रसाद म्हणून ते खात असत. गुरुचे कपडे त्यांनी धूतले, वाढविले आणि त्या आदरयुक्त सेवेच्या मार्गाने ते बन्याच गोष्टी शिकले. सांदिपनीनी त्यांना भौतिक नैतिक आणि आध्यात्मिक विषयात पारंगत केले. त्यावेळी कफळे, प्रयोगशाळा आणि वाचनालये नव्हती. प्रेमळ संवादानी आणि प्रश्नोत्तर पद्धतीने गुरुनी त्यांना कौशल्याने आणि उपयुक्त ज्ञान दिले. त्यावेळी कागद आणि छापखाने नव्हते. श्रवण, पठण, स्मरण शंका निरसन, स्पष्टीकरण यांच्या सहाय्याने शिक्षण दिले जात असे. शिष्यामध्ये यावेळी मनाची एकाग्रता असे आणि सर्व लक्ष केंद्रित करून ते विषय आत्मसात करीत असत. सांदिपनी सारख्या सत्गुरुनां कृष्ण व रामासारखे सत्‌शिष्य लाभले हे एकमेकांचे भाग्य होय. सद्गुरु जे सांगतील त्याप्रभाणे सत्‌शिष्याने ऐकलेच याहिजे तरच तो गुरु-शिष्य भाव. या बाबत श्री समर्थानी म्हटले आहे — सद्गुरु वचनी विश्वासपूर्ण । अनन्य भावे शरण । त्या नाव सचिच्छाय ॥

श्री समर्थानी कल्याण शिष्यास कडचावरून उडी मारण्यास सांगितले. त्यावेळी सद्गुरुंच्या सामर्थ्यविर पूर्ण विश्वास ठेऊन कल्याणांनी क्षणाचाही विलंब न लावता कडचावरून स्वतःचे शरीर खाली झोकून दिले आणि अगदी याचवेळी ते खरोखर अध्यात्म्याच्या उच्च शिखरावर जाऊन पोहोचले.

नवनाथातील एक कथा तर सर्वांच्याच परिचयाची आहे. सद्गुरुना विड आणून देण्यासाठी सत्‌शिष्य गोरक्षनाथांनी स्वतःचा डोळा काढून देण्यास मागे पुढे पाहिले नाहीं. गुरुसुद्धा आपल्या शिष्यावर फार मोठे उपकार करीत अस-त्याचे अनेक दाखले सापडतात. श्री बीडकर महाराज, श्री उपळेकर महाराज, श्री संत साईबाबा इत्यादींनी आपल्या अनेक शिष्यांची दुखणी स्वतःकडे घेत-ल्याची उदाहरणे त्यांच्या चरित्रात वाचावयास मिळतात. आपले भोग, सद-गुरुना भोगावयास लावणे कितपत योग्य ठरेल याचा सत्‌शिष्याने नेहमीच विचार करावयास पाहिजे.

साईभक्तांनो, आपले सर्वेचि सद्गुरु आहेत संत चूडामणि भगवान साईबाबा. तुम्ही रोज त्यांची प्रार्थना करता, त्यांना वंदन करता, त्यांची पूजा अर्चा पांडिषोपचारे विधियुक्त पण करता, त्यांच्या दर्शनाला त्यांच्या पावनभूमीत गिर्डीत पण जाता त्याचे डोळे भरून दर्शन पण घेता पण त्यांनी जो गुरुमंत्र म्हणून अधिकारवाणीने दिला आहे त्याचे मनन, आकलन, चितन करून तो प्रत्यक्षात आपल्या जीवनाच्या अंमलबजावणीत आणण्याचा प्रयत्न करा. त्यांचा मंत्र म्हणजे श्रद्धा आणि सबुरी. कोणतेही कार्य करताना त्यावर श्रद्धा ठेवा. निष्ठा वाळगा, तसेच कोणतेही कार्य करताना कोणत्याही प्रकारची धाई गर्दी करू नका. संथपणाने, शांतपणाने, विचारपूर्वक कोणतेही कार्य करा. सर्वांशी शांतपणाने वागा म्हणजेच श्रीबाबांना सर्वतोपरीने समाधान लाभेल. बाबांचा हात हेच सांगतो आहे. त्यांची कृपादृष्टी तुमच्यावर हवी असेल तर या दोन गोष्टीचे मनापासून या गुरुपौर्णिमेच्या श्रीबाबांनी आपल्या ह्यातीत सुरु केले त्या उत्सवाच्या शुभमुहुर्तावर सुखात करून पालन करा. हाच बाबांचा गुरुपौर्णिमा उत्सवाचा शुभ संदेश होय.

त ह्यात वर्गणीदारांची योजना

श्रीसाईबाबा संस्थान शिरडीचे मुख्यपत्र असलेल्या श्रीसाईलीला या आंतर-राष्ट्रीय कीर्तीच्या मासिकाची मराठी किंवा इंग्रजी – वार्षिक वर्गणी अवधी १० रु. आहे. ही वर्गणी इतकी अत्यल्प आहे की जगत या मासिका इतके स्वस्त मासिक अन्य कोणतेही नाहीं.

वर्गणीदार दरवर्षी वर्गणी भरतात खरे पण ते कित्येकदा विसरतात कित्येकदा काही अडी अडचणीमुळे वर्गणी भरण्याचे राहून जाते यासाठी नवी योजना १-१-१९८३ पासून अंमलात आली आहे ती अशी की – आपण अवघे ३०० रु. भरलेत की ह्यातभर तुम्हास ट. हांशीला सकट श्रीसाईलीला अगदी घरपोच येईल. ही सवलत योंजना फक्त भारतापुरतीच आहे.

वर्गणी पाठविषयाचा पूर्ण पत्ता

संपादक श्रीसाईलीला, साईनिकेतन, ८०४ बी डॉ. आंबेडकर मार्ग, दादर, मुंबई ४०००१४.

वर्गणी पाठविताना आपणास अंक मराठी की इंग्रजी हवा ते स्पष्ट लिहा व कदाचित आपल्या पत्त्यात बदल केलात तर वेळोवेळी बदल पत्ता अवश्य कळवा.

महान संत सद्गुरु झोलेबाबा

—श्री. दिलीप शंकरराव लांडे
मु. पो. तन्हाळा, ता. मंगरूळपीर (नाथ)
जि. अकोला, (४४४४०२)

विदर्भात अनेक संत होऊन गेलेत त्याच संतमालेतील एक संतरत्न म्हणजे “परमहंस श्री झोलेबाबा” हे होत.

साईमंकृत झोलेनाथ महाराज हे संतरत्न अकोला जिल्हातील मंगरुळनाथ तालुक्यात “चिखली” या ग्रामी “गावंडे” घराण्यात जन्माला आले. वडिलांचे नाव श्री. गणपतराव व आईचे नाव जानकाबाई. गणपतराव व्यवसायाने ‘कुभार’ होते. आई-वडिल सात्त्विक प्रवृत्तिचे व ईश्वरभक्त होते. महाराजांचे बालपण आनंदात पार पडले महाराजांचे शिक्षण फक्त तिसऱ्या वर्गपर्यंतच झाले होते कारण चिखली म्हणजे एक लहानसे खेडेगाव त्यामुळे शिक्षणाची काही खास सोय होऊ शकली नाही. महाराजांची ओढ बालपणापासून ‘ईश्वराकडे’ होती. ते नेहमी आपल्या कामातच मरन असत.

त्या वेळी लहानपणीच लग्न करण्याची प्रथा अंसल्या कारणाने महाराजांचाही विवाह लहानपणीच झाला. होता. महाराजांच्या पत्नी “भीमाबाई” चिखली जवळ असलेल्या ‘शेलूबाजार’ ह्या गावच्या होत्या. ज्यावेळी संसारात पदार्पण करण्याची वेळ आली. त्यावेळी महाराजांनी आपल्या सासरेबुवांना विचारले “मी समजा संसार त्याग केला तर तुम्हांला काही वाईट तर नाहीं ना वाटणार?” सासन्याला ते बोल गमतीचे वाटले त्यांनीही गंमत समजून उत्तर दिले “काहीही वाईट वाटणार नाहीं.” त्या दिवसा पासून खरोखरच त्यांनी संसार त्याग केला. त्या दिवसापासून त्यांची दिनचर्या एकदमच बदलली. एकांतात ईश्वर-स्मरण करीत बसावे. वेडधासारखे इकडे तिकडे फिरावे. एखाद्या वेळी “मातकाम” करावे. ते इतके सुंदर मातकाम करीत की, पहाणारा एकदम दंग होऊन जाई. ते ईश्वर सान्निध्यात इतके गुंग झाले की त्यांना कोणत्याचे गोष्टीचे भान रहात नसे. खाण्याचे झालेच तर अर्धी-चतकोर ‘भाकर’ कुणाकडेही मागून खावी. दिली तरी ठीक नाही दिली तरी ठीक. लोक त्यांना वेडापीसा

म्हणत. वयाच्या ३० व्या वर्षापर्यंत ते असेच भटकत राहिले. परंतु पुढे मात्र त्यांचे अनेक साक्षात्कार लोकांना घडू लागले.

तेथील जमीनदार श्री. नारायज राव चौधरी यांना महाराजांचा पहिला साक्षात्कार घडला. नारायणराव म्हणजे स्वतः मेहनती स्वतःच शेतीची कामे करावी. ते दररोज प्रमाणे सकाळी ५ वाजता उठून वैलांसाढी “कुटार” आण्या साठी कुटाराच्या खोलीत जाण्यासाठी निघाले तेव्हां अचानक महाराज तिथे आले व म्हणाले “तू कुटार आण्याले जाऊ नको, जरासाक थांबून जाय” चौधरींना आश्चर्य वाटले की हा झोल्या आपणास का जाऊ देत नाहीं ते थोडा-वेळ थांबले. थोड्या वेळातच त्या कुटारातून दोन भले मोठे साप निघून दुसरीकडे निघून गेले. तेव्हां चौधरींना समजले की, झोल्याने आपणास का जाऊ दिले. नाहीं, आपले. प्राण वाचवले तेव्हांपासून तो बाबांना भजू लागले.

तसाच दुसरा चमत्कार तेथून जवळ असलेल्या “आजगाव” येथील “श्री बळीराम ठाकरे” यांना घडला, श्री बळीरामजी हे त्यांना मिळालेल्या ‘इस्टेटीत’ गुंग झाले. त्यांचे ईश्वरभक्तीकडे दुर्लक्ष झाले. त्यांच्या स्वप्नात जाऊन महाराजांनी त्यांना दृष्टांत दिला व ईश्वरभक्तीकडे होत असलेल्या दुर्लक्षाकडे त्यांचे लक्ष वेधले. व चिखलीला बोलावून घेतले. चिखलीला आल्या नंतर त्यांना उपदेश केला. त्या दिवसापासून ते बाबांचे भक्त झाले. बाबांनी त्यांना अन्नदान करण्यास सांगितले. त्यांती बाबांच्या सांगण्यावरून दरवर्षी भंडारा करण्याचे कबूल केले.

नवीन दर्शनाला येणाऱ्याला वाटायचे की हा एक वेडापिसा ममुद्ध्य आहे. कारण बाबांची बडबड नेहमी चालू असे. बाबांची बडबड व्यर्थ नसे कारण त्या बडबडीतून ते दर्शनाला येणाऱ्या भक्तांना उपदेश करीत. असाच एक प्रसंग गाडगेमहाराजांचे काही शिष्य चिखलीत एका गृहस्थाकडे आले ते परतताना ‘बाबा’ एका झाडाखाली बसलेले त्यांना दिसले. परंतु त्यांनी कोणी वेडापिसा असेल म्हणून दुर्लक्ष केले. ते जेव्हां गाडीत बसले. त्यावेळी मात्र गाडी अजिबात चालू होईना. गाडी एकदम व्यवस्थित, गाडीत काहीच बिघाड नाहीं. तरी गाडी चालू होईना. त्यावेळी एक सद्गृहस्थ म्हणाले तुम्ही झोलेबाबांचे दर्शन घेऊ या गाडी चालू होईल. त्यावेळी महाराज जवळच बसून होते. भक्तांनी दर्शन घेतले व चुकीबद्दल क्षमा मागितली. महाराजांनी एक दगड घेतला व गाडील

मारला व म्हणाले “हकाल तेरी बांडी घोडी” असे म्हणताच गाडी चालू झाली व गाडगे महाराजांचे शिष्य नमस्कार करून निघून गेले.

महाराजांचे असे हजारो चमत्कार सांगता येतील. महाराजांच्या कृपेने अनेकांची दुःखे दूर झाली. अनेकांना पुत्रप्राप्ती झाली. अनेकांचे कल्याण झाले.

महाराजांची किर्ती दिवसेनदिवस वाढू लागली. भक्तलोकांनी यात्रा उत्सव मुऱ केला. यात्रेचा दिवस ठरवला. “पौष शुद्ध पौर्णिमा” यात्रेत हजारोंच्या संख्येने भक्त लोक सामील होतात. यात्रेत महाप्रसाद वाटला जातो. तो नेत्र-दिपक सोहळा पाहून मन शांत होते.

महाराज जरी वरून कठोर वाटत असले तरी, अंतःकरणातून भक्तांचे कल्याण कसे होईल याचाच ते नेहमी विचार करीत. महाराज जरी थकले होते, तरी भक्तांची विचारपूस करीत. ते आजारी पडले तेब्हां भक्तांनी नामांकित डॉक्टर आणले परंतु बाबांनी सांगितले की “आता काहीही फायदा नाही.” शेवटी महाराजांनी परमेश्वराचे नामस्मरण करीत दि. ६-११-७७ ला आपली इहलोकीची यात्रा संपविली.

बाबांचे भव्य समाधी मंदिर भक्तांनी चिखलीत बांधले. ते भवकम बांधकाम पाहून नेत्राचे पारणे फिटते. महाराजांचे भक्त मंडळीतील श्री आत्मारामजी वाघ, श्री. महादेवराव वाघ, महाराजांचे बरेच अनुभव सांगतात. झोलेबाबा संस्थानचा कारभार श्री. नामदेवराव सुर्वे उपास्य बंडूजी पाटील तसेच श्री. जनार्दनपुत्र चौधरी यांच्या तसेच अन्य विश्वस्तांच्या देखरेखीखाली यशस्वी रितीने चालू आहे व संस्थानाची दिवसे दिवस प्रगती होत आहे. महाराजांच्या कृपाच्छत्राखाली संस्थानने अनेक कार्यक्रम आखले आहेत. महाराजांचे चमत्कार अजूनही होतात.

“झोले महाराजांच्या चरणी कोटी-कोटी प्रणाम.”

“जयजय स्वामी झोलेराज तारी तू मज सद्गुरुराज”

परमरहस्यातील मन्मथस्वामींची गुरुभक्ती !

कार्तिक शुद्ध १५ ला बीड जिल्ह्यांतील सुप्रसिद्ध कपिलाधार क्षेत्रात श्री मन्मथस्वामींची चार दिवस दरसालाप्रमाणे महायात्रा भरते. बालाधाटमधील नयनमनोहर सृष्टी सौन्दर्याच्या व दोन लहान नद्यांच्या संगमाने तयार झालेल्या नैसर्गिक धबधव्यांसमोर खोल दरीत श्री मन्मथस्वामींनी ३६२ वर्षपूर्वी जिंवंत समाधी घेतली आहे. ती एक जागृत समाधी आहे. शिवयोगी मन्मथ स्वामींच्या समाधी दर्शनास मराठवाड्यातील हजारो स्त्री पुरुष यात्रेत मोठ्या भवितभावाने जमतात. कपिलधार देवस्थान कमिटी यात्रेच्या व्यवस्थेसाठी खूप परिश्रम घेत असतात. कपीलमुनींच्या व मन्मथस्वामींच्या या तपोभूमीत हजारो लोक जमून, भजन, कीर्तन, प्रवचनांचा व प्रसादाचा लाभ घेतात.

श्री मन्मथ स्वामी इ. स. १५६० ते १६१३ या काळात होऊन गेले. मराठीचे आद्य कवि श्री मुकुंदराज व संत तुकाराम यांच्या समकालीन श्री मन्मथस्वामी असावेत. मराठी वाडमयांतील श्री मन्मथस्वामी हे आद्य शाहीरही होत. त्यानी उत्तमोत्तम १०-१२ अध्यात्मिक ग्रंथ लिहिलेले असून श्रीच्या लावण्या, पदे व शेकडो अभंग सुप्रसिद्ध आहेत. त्यानी लिहिलेला 'परम रहस्य ग्रंथ' तर भगवद्गीता व सिद्धांतशिखामणिप्रमाणे वीरशैवाना अत्यंत प्रिय आहे. त्या परमरहस्यांतील "गुरुभक्तिं विषयक" भाग अतिशय उद्बोधक असल्याने येथे देत आहोत.

खरं म्हणजे मन्मथ स्वामी शिवभक्त होते की नाही याबद्दल शंका वाटावी अशी त्यांची गुरुभक्ति पराकोटीची आहे. कालक्रमानुसार जर पाहिले तर महाराष्ट्रात जानेश्वरानंतर गुरुभक्तीला मन्मथस्वामी येवढं महत्व देणारा दुसरा संत निर्माण झालाच नाही असे म्हटले तरी ती अतिशयोक्ति ठरणार नाही. मन्मथस्वामींची गुरुभक्ति अनन्यसाधारण असून स्वाभाविक आहे. मुलाबद्दलचे वात्सल्य आईच्या मनात किंवा पिलाविषयीचे वात्सल्य पक्षिणीच्या मनांत जसं स्वाभा-

विक असतं त्याचप्रमाणे त्यांची गुरुभक्तिही स्वाभाविकच आहे असे अनेक त्यांच्या प्रथावरून व परमरहस्य या ग्रंथाच्या अनेक अध्यायातून ते सपष्ट होत आहे. इतकंच नाही तर परमरहस्य विवेचनाच्या ओघात 'गुरु' हा शब्द आला की लगेच चालू विषयाला कलाटणी बसून त्यांची वाणी गुरुचे महत्व, गुरुचे प्रकार, गुरु व सद्गुरु यातील भेद वर्णनात रङ्गून जाते. व या गुरुभक्तिपर वर्णनात त्यांची गुरुभक्ति आधणा-वर ठेवलेल्या दुधासारखी उतू जायला लागते. विषयाच्या विवेचनाला बसलेली ही कलाटणी जाणीवपूर्वक नसते ती नकळतच मिळालेली असते म्हणूनच ती स्वाभाविक वाटते.

गुरु व सद्गुरु यातील भेद मन्मथस्वामींनी जसा सपष्ट केला आहे तसा इतर कोणत्याही संतानी केला नसावा असे वाटते. कांही अभंगातून व कांही प्रथातून त्यांनी 'गुरु' हा शब्द जरी वापरलेला असला तरी सद्गुरु हाच अर्थ त्याना अभिप्रेत आहे. पण परमरहस्यात मात्र त्यांनी गुरु व सद्गुरु या दोन शब्दांची तात्त्विक चर्चा त्यांनी केलेली आहे. 'जे शिष्याला स्वयं परब्रह्म करतात ते सद्गुरु व जे नुसते पोट भरा-वयाचे ज्ञान देतात त्याना गुरु म्हणावे कां?' असा त्यांचा संकेत आहे. म्हणजे बुद्धि-संबंधीत असे ज्ञान देणाऱ्याला ते गुरु म्हणतात व बुद्धि बरोबरच मनाशी संबंध आणून ज्यानी 'देह कावलाचे कैवल्य केले' अशा गुरुस ते सद्गुरु म्हणतात.

असा हा सद्गुरु उत्तम शेतकन्यासारखा असतो असे ते म्हणतात. ज्याप्रमाणे एखादा जातीवंत शेतकरी जंगलातील अनेक दुष्ट श्वापदे मारून, तेथील काटेरी व इतर मोठमोठी झाडे तोडून नांगरणी व कुळवाडी करून अशा सुयोग्य तयार झालेल्या जमीनीत मग सुबीजाची पेरणी करतो त्याचप्रमाणे आशा, मनिषा, तृष्णाच्या पालव्या छेदून सद्गुरु शिष्याच्या देहाचे परब्रह्म करून सोडतो असे मोठे रसाळ वर्णन त्यांनी परमरहस्यात केलेले आहे.

इतर ज्ञान देणाऱ्याला सद्गुरु न म्हणता गुरु म्हणून स्वामींनी त्यांचा मान राखलेला असला तरी जीवाला अयोग्य ज्ञान देऊन शिष्याला भोंडून खाणाऱ्या व स्वतःबरोबर शिष्याच्या आयुष्याचेही मातेरे करणाऱ्या दांभिकाचा मात्र त्यांनी खरपूस समाचार घेतला आहे. मग तो जंगम जरी असला तरी त्यांची भीड त्यांनी धरलेली नाही.

आणि हा सद्गुरुत्वाचा मान नुसत्या ज्ञानाने न मिळता ज्ञान आणि क्रिया (आचार) या दोहोंतून मिळतो असा त्यांचा सिद्धांत आहे. ज्ञान आणि क्रिया याती

युक्त असणाऱ्यानाच ते वीरशैव म्हणतात. “जरी ज्ञानी पूर्ण ज्ञाला। तरी स्वधर्मचारे मान त्याला ॥” असे ते परमरहस्यातून सांगतात. अभंगातूनही हाच आशय ते मांडतात पण परखडपणे मांडतात. “जळो त्यांचे ज्ञान। जळो त्यांची भक्ति ॥” असे ते म्हणून किया रहित (आचार रहित) ज्ञानाचा व भक्तिचा निषेधच ते करतात.

गुरुच्या उपदेशाचे प्रकार सांगताना त्यांनी घरोघर गुरु आहेत. इतकी विपुलता दाखवून दिली आहे, व अशा घरोघरी सापडणाऱ्या गुरुच्या उपदेश कसा असते हे परमरहस्याच्या शेवटच्या अध्यायातून त्यांनी सांगितलेले आहे. ते म्हणतात “हे गुरु नाना मते साधिती। एकते तीर्थाटिना धाडिती। एक ते पाषाण पुजाविती। नाना दैवते ॥ एक ते तपा धाडिती। एक ते करकमळी धालविती। एक ते धुम्रपान साधिती। पंचांगिन ताप एक ॥ —

अशा प्रकारे कांही लौकिक कर्म करावयाला लावतात तर कांही लौकिक कर्म सोडावयाला लावतात, तर कांही वायुसी झुंजावे ध्यावयाला लावतात. एक अन्न सोडावयास सांगतात, तर एक संसार सोडावयाला सांगतात. “एक तें जठा वाढविती। एक ते बोडखेचि ठेविती ॥ एक ते केस लुळविती। नेणती कर्म पशू सम ॥ एक उभे रळायला सांगतात तर एक ‘उटोचि नको’ असे म्हणतात. एक डोळे ज्ञाकून बसावयाला सांगतात तर एक डोळे उघडे ठेवून बसावयाला सांगतात. अशी परस्पर विरोध असणारी ही साधने सर्व व्यर्थ होतात असे त्यांचे प्रामाणिक मत आहे. ते म्हणतात ‘एका अमृतज्ञानावाचून । ते सर्वही अकारण । जब नव्हे एक चैतन्यधन । तब सर्व साधने व्यर्थ ते ॥ ऐसी नाना साधने साधिती । ते गुरु परि सद्गुरु न होती ॥ जे स्वयं परब्रह्मह करिती । ते सद्गुरु जाणावे ॥ ऐसिया सद्गुरुसी जावे शरण दीक्षा ध्यावी धरोन ॥ नित्य प्रसाद तीर्थ सेवन ॥ करावा क्रिया मार्गे ॥ अशा या भोंदू गुरु पासून साधकांनी (कल्याणेच्छुनी) दोन हात दूरच राहिलेले बरे असे त्याना वाटते. व असे अनेक मतमतांतरे दाखवून स्वतःच्या नादी लावण्याचा गुरुच्या त्यांनी निषेधच केला आहे.

पण मन्मथ स्वामी सामान्य जनांना गुरुभक्त बनावयाला सांगतात ते ज्ञानी व आचारयुक्त अशाच गुरुचे भक्त बनण्यास सांगतात व याच गुरुची दीक्षा धेण्यास ते सांगतात. त्यांची गुरु भक्ति अलोट प्रेमाने जी वाहते ती या दोन गुणांनी युक्त असणाऱ्या गुरुशीच.

मन्मथ स्वामींची ही गुरुभक्तिं त्यांच्या वाडमयातून कोठेही दिमाखाने चमकत असली तरी या गुरुभक्तीचे माझंट एव्हरेस्ट हे परमरहस्याच्या पहिल्या व दुसऱ्या अध्यायातच दिसून येते म्हणून हिमालयात ज्या प्रमाणे मनाला मोहून टाकणारी अनेक हिमाच्छादित पांढरीशुभ्र शिखरे दिसत असली तरी ज्याचे शिखरच मानवाला दिसू शकत नाही अशा त्या एव्हरेस्टच्या अस्थूच्च योग्यतेनेच हिमालय हा 'हिमालय' आहे. त्याचप्रमाणे परमरहस्याच्या अनेक अध्यायातून व इतर ग्रंथातून व अभंगातून गुरु गैरव जरी असला तरी गुरुची उच्चतमता, दिव्यता व भव्यता जर कुठे असेल तर ती परमरहस्याच्या पहिल्या व दुसऱ्या अध्यायातच.

परमरहस्याची सुरवातच गुरुभक्तितून आहे. खरं म्हणजे जगातील कोणत्याही धर्मात गुरुला महत्व आहेच पण वीरशैव धर्मात गुरुला विशेष महत्व आहे, वीर-शैवाच्या उपास्यदेवता पेक्षाही जास्त महत्व आहे. "कोणे शिवाच्या गुरुतारी। गुरु कोणे कोणी ना तारी॥ ही वीरशैवाची गुरुबद्दलची धारणा आहे. शिशूला जसं त्याच्या जीवनांत त्यांच्या मातेची आवश्यकता असते. तिच्याशिवाय तो जगूच शकत नाही. शिशू सारखीच त्याचीं आवश्यकता असते. ही भक्त जीवनातली आवश्यकता स्वामीला ओळखू आल्यामुळेच की काय त्यांनी प्रथम गुरु महात्म्य व गुरुभक्तिच सांगितलेली आहे. हा गुरुभक्तिचा ओघ त्यांचा स्वाभाविक असल्यामुळेच त्यांनी आपल्या पार्वती देखील परमरहस्याच्या सुरुवातीला गुरु महात्म्यच सांगितलेलं आहे. यात स्वामीनं मोठं औचित्य साधलेलं आहे. दुसरे अनेक धर्मपंथाचे अनेक तत्त्वज्ञानपर ग्रंथ आहेत. दत्तानी सांगितलेली गोरक्ष गीता घ्या, कृष्णाची भगवद्गीता घ्या – शिवाजी शिव गीता घ्या किंवा रामाची रामगीता (हनुमान गीता) घ्या. असा तत्त्वज्ञानाचा कोणताही ग्रंथ घ्या. त्यात त्या त्या प्राश्निकांनी प्रथमतः गुरु महात्म्य विचारलेलेच नाही. पण मन्मथ स्वामीनी शिष्याच्या स्वरूपात उभा कोळेली उमा इतरासारखं सुरुवातीला काही न विचारता 'गुरु महात्म्यच विचारते.' आणि आपल्या श्रोत्याला मन्मथ स्वामी पण तसेच सांगतात. "आदि पुसेल गुरु महात्म्य। मग पुसेल परम रहस्य उत्तम। असा त्या उपेचा दृष्टीकोन मन्मथस्वामी प्रथम सांगनंच गुरु महात्म्याचे वर्णन करतात.

जन्मलेलं गाईचं वासरु किंवा हरणाचं पाडस. उठताच प्रथम मातेकडे जाऊन स्तनपान करावयाला सुरुवात करतं त्याच्या पायात दृढपणे उभा राहण्याचं अवसान आलेलं नसताना सुद्धा ते वासरु किंवा पाडस जन्मून उठता क्षणीच स्तनपानासाठी

थडपड करतं कारण त्याला माहीत असतं की, मातेच स्तनपान आपण केल्याशिवाय भक्ताला भक्त म्हणून सामर्थ्यच येत नाही.

अशी ही मन्मथ स्वामींची असलेली गुरुभक्ति ही शिवभक्तिच आहे. त्यांचा गुरु आणि शिव दोन नाहीतच “शिवतोचि गुरु। गुरुतोचि शिव॥” अशी त्यांची वारणा आहे. त्यांचा गुरु अगोदर अनाम असा आहे. त्या गुरुला ‘नागेश’ हे मिळालेलं नांव भक्तांनी दिलेलं आहे. ज्या प्रमाणे बालकाच्या खेळात चिंचूक्यालाच जसं पैशाचं नांव प्राप्त होतं तद्वत्तच अनाम अशा वस्तुला नागेश हे नांव प्राप्त झालेलं आहे. (याचा अर्थ त्यांचा नागेश हा चिंचूका आहे असा मान नाही. तो चिंचूकाही व चिंचूक्या सारखाही नाही.) ते म्हणतात “तुज रूप ना रेखा नाम। आम्ही भक्ति धरोनि ठेविले नाम॥ येन्हीवी वेद शास्त्रासी अगम्य॥ अगोचर तू॥” असा त्यांचा गुरु आहे. नागेश हे तुझे आडनाव आहे व तेही आम्ही भक्तिभावाने ठेविलेले आहे असे ते म्हणतात.

मन्मथ स्वामींचा हा गुरु सर्वं समर्थ आहे. अशा त्या गुरुचे वर्णन करताना स्वामी म्हणतात “जो परमात्मा परमेश्वर। तोचि सदाशिव सर्वा गुरु॥ तोचि मुक्तितचा उदारु निज भक्तासी॥ तोचि ज्ञान विज्ञान दायक॥ तोचि कर्मधर्मसी साहयक॥ तोचि तीर्थ व्रतासी नायक॥ सदगुरु तोचि जाणिजे॥” असा हा त्यांचा सदगुरु शिव-स्वरूप असून भूक्तिमूक्ति देणारा, ज्ञानविज्ञानाची प्राप्ती करून देणारा व सर्वं धर्म-कर्मला साहयक असा आहे. अशाच सदगुरुला ते नमन करतात. (“जो सदगुरु सदाशिव कर्ताहर्ता। ऐसिया सदगुरुसी नमो नमो॥”)

असा हा मन्मथ स्वामींचा सदगुरु ज्ञान विज्ञानदायक असून संपूर्ण ब्रह्मांडात व्यापून राहणारा आहे. जड जगाला चैतन्यमय करण्याचे सामर्थ्य त्याचेच आहे. तो घासवत असून त्याला घडविकार व घडउर्मी नाहीत. तो व्योमातित असून निरंजन आहे. नाद, विद्व व कला या तत्वा विरहीत तो आहे. तो निर्मल व त्रिगुणातीत असून सर्वज्ञ त्याच्याच पायाला नमस्कार करतात. असा हा त्याचा सदगुरु आहे.

सूर्यात अंधकाराचा नाश करण्याचे अज्ञात सामर्थ्य असते. तसेच मन्मथ स्वामीने वर्णिलेल्या सदगुरुत अज्ञानाचा नाश करण्याचे सामर्थ्य आहे. मन्मथ स्वामींची अज्ञानाची कल्पनाही मोठी मजेदार आहे. अज्ञान म्हणजे ज्ञानाचा अभाव ते मानित नाहीत. दुःख म्हणजे जसं सुखाचा अभाव नाही किंवा वैरत्व म्हणजे मित्रत्वाचा अभाव नव्हे. तद्वत्तच अज्ञान म्हणजे ज्ञानाचा अभाव ते मानीत नाहीत. कारण अज्ञान जर ज्ञानाचा अभाव असता तर अज्ञानाचा छेद करणे हे हास्यास्पदच ठरलं असतं.

सर्व देव शिवापासून उत्पन्न झालेले सर्व ब्रह्मांड शिवातच सामावलेले असते. सर्व देव अवतार गुरुच्या आज्ञेतच वर्ततात असा त्यांचा सिद्धांत आहे. “ब्रह्मा विष्णू आणि महेशा । हेही श्री गुरुचे अंश ॥ तेही ध्यानी श्री गुरुस ॥ या लागी गुरुसी नमो नमो ॥” असा हा त्यांचा सद्गुरुः म्हणजे साक्षात् परमशिव परमात्माच होय “गुरु तोचि महादेव । गुरुतोचि सदाशिव ॥ गुरु परता नाही देव ॥ म्हणूनि श्री गुरुसी भजिजे ॥”

असा हा मन्मथ स्वामींचा सद्गुरु सर्व समर्थ असला तरी तो अनेक मुखी नाही. त्याला एकच तोंड आहे. दोनच हात आहेत व दोनच डोळे आहेत. त्यांचे हात भक्तांना अभ्य देण्यासाठी व आशीर्वादासाठी आहेत त्यांचे डोळे भक्तांकडे कृपादृष्टीने पाहण्या-साठी आहेत. व त्यांचे तोंड भक्तांना वर देण्यासाठी आहे. गुरु जर अनेक मुखाचा असता तर त्यांनी भक्तांना दिलेलं वरदान खर ठरलंच नसतं. दिलेलं वरदान खर ठराव म्हणून त्याला एकच तोंड आहे. हा स्वामीचि निरूपणाला ओध आहे, आणि हा ओध संयुक्तिक पण वाटतो कारण येवढं अफाट सामर्थ्य असणाऱ्या गुरुला अनेक तोंड धारण करण्याची आवश्यकता काय?

अशा गुरुची गुरु पूजाच श्रेष्ठ का याचे विवेचन करताना स्वामीजी म्हणतात “एका गुरुचे पुजे करून । त्रय मुर्तीचे घडे अर्चन ॥ तया श्री गुरु लिंगा व्यापून । माझे रूप असे ॥” गुरु, लिंग आणि जंगम या त्रय मुर्तीची पुजा एका गुरु पुजेत घडते म्हणून गुरु पुजा ही सर्वात श्रेष्ठ पुजा होय असे ते मानतात.

अशी ही मन्मथ स्वामींची गुरुभक्ति म्हणजे सर्व पूजेत श्रेष्ठ भक्ती होय. त्यांचा शिव सुद्धा ‘माझे भक्त मला प्रिय आहेत.’ असं न म्हणता “ऐसे जे गुरु भक्त पार्वती तयाची अत्यंत मज प्रिती ॥ असे म्हणतात.

प्रतिकर्ण !

—श्री. पां. वा. भुतकर.

२३। १६७५

अभ्युदयनगर, काळाचौकी,
मुंबई—४०० ०३३.

दानशूर म्हटले की आपणास सहाजीकच महाभारतातील कणाची आठवण येते. कर्ण आपल्याकडे आलेल्या याचकास रिकाम्या हाताने कधीच परत पाठवित नसे. स्वतःच्या जीवीताची पर्वा न करणारा व याचकाला सूर्याने दिलेली कवचकुंडले काढून देणारा कर्ण ज्याप्रमाणे अजरामर झाला त्याचप्रमाणे साईबाबा देखील दानशूर म्हणून प्रसिद्ध झाले.

साईंचरित्रात याबाबत पुढीलप्रमाणे लिहून ठेवले आहे.

साईबाबा महासंत ।

धीर उदार आणि दान्त ।

यावेकरूसी कृपावंत ।

पैसे अत्यंत वाटिती ॥

दिडक्या चवल्या हाताचा कीस ।

अघेल्या—पावलांचा पाऊस ।

रुपये दहा कोणास वीस ।

कोणास पन्नास ते देत ॥

याप्रमाणे बाबा हे दररोज लोकांना पैसे वाटीत असत. अर्थात् कणाच्या दातृत्वात व बाबांच्या दातृत्वात फार मोठा फरक होता. कर्ण आलेल्या याचकाला त्याची पात्रता न पहाता मुक्त हस्ताने दान देत असे. शेवटी योग्य अयोग्य न पहाता दिलेल्या दानामुळेच त्याचे जीवीत संपुष्टात आले व आयुष्यभर केलेल्या दानामुळेच दानशूर ही विरुदावली त्याच्या नावामागे कायमचीच लागली.

बाबांची दान देण्याची पद्धत ही फार वेगळी होती. दान देताना ते फार विचार-पूर्वक दान देत असत. खरोखरच ज्याला पैशाची गरज आहे, अशाच लोकाना बाबा दान देत असत. काही लोकांना भात्र ते दररोज पैसे वाटीत असत. उदा. पीरमहंमद

(पान ४९ वर)

६५ व्या वाढदिवसानिमित्त अभीष्टचितन !

श्री सदगुरु ताजुदीन बाबा

—सौ. वसुंधरा देशकर नागपूर

संकलन सहाय्यक

श्री. गणपतराव सामंत

व्यवस्थापक श्री महालक्ष्मी मंदिर, मुंबई

“सुहास्यवदन संत श्रीताजुदीनबाबा” हा माझा लेख ‘श्रीसाईलीला’ आक्टोबर ८२ च्या अंकात प्रसिद्ध झाला. असंख्य भक्तांनी या लेखाबद्दल माझे पत्राद्वारे अभिनंदन केले. अनेक साईभक्त भेटले. श्रीताजुदीनबाबांची जन्म कहाणी कळावी म्हणून साईभक्तांचा आग्रह झाला.

श्रीताजुदीन बाबांचे दोन वर्षात मी बरेच अनुभव घेतले. हल्लीच आपल्या भक्तांचा असाध्य आजार त्यांनी स्वतःकडे घेऊन त्यास व्याधिमुक्त केले। व स्वतः गत प्राण होऊन विछाना धरला. हे प्रकार मुंबईत घडले. मी अनुभवले.

श्रीताजुदीनबाबांचे चमत्कार मी स्वतः पाहिले, अनेक चमत्कार एकले पण त्यांचा जीवनवृत्तांत मला फारसा ज्ञात नव्हता. पण तो लिहावा अशी माझी तीव्र तळमळ होती. अशाच क्षणी माझा वरील लेख सौ. वसुंधरा गोपाळराव देशकर (देशकर आई) यांनी वाचला व तोच लेख संत श्रीगुलाबबाबा व श्रीताजुदीनबाबा यांना वाचून दाखविला. या संतद्वयाना गहिवरून आले व लगेच श्रीताजुदीनबाबांच्या आजेवरून देशकर आईनी श्रीताजुदीनबाबांचा जीवन-वृत्तांत लेखी पाठविला.

देशकर आई श्रीताजुदीनबाबांच्या समवेत येथे श्रीमहालक्ष्मी दर्शनार्थ आल्या असतांना माझा अल्पपरिचय झाला देशकर आईनी श्रीताजुदीनबाबांचे जीवन फारच जवळून पाहिले आहे व त्यांना नेहमी सत्संग घडतो. वं. बाबांनी १३ वर्षे तप केलेली हजरत ताजुदीन अवलियांची गादी देशकर आईच्या घरी आहे.

श्रीसाईबाबा, शेगांवचे श्रीगजानन महाराज व नागपूरचे सुप्रसिद्ध अवलिया संत हजरत श्रीताजुदीनबाबा हे समकालीन श्रेष्ठ संत. श्रीताजुदीनबाबांचा जन्म १७ जानेवारी १८६१ रोजी झाला व १७ ऑगस्ट १९२५ रोजी त्यांनी देह

त्याग केला. अजमेर शरीफ, हाजीमलंग प्रमाणेच श्रीताजुद्दिनबाबांचे नागपूर-मधील ताजबाग शरीफ हे जागृत स्थान आहे.

याच अवलिया संत श्रीताजुद्दिनबाबांचा अवतार म्हणजेच हलीचे सुहास्य-वदन संत आण्णादास उर्फ श्रीताजुद्दिनबाबा. १७ ऑगस्ट १९२५ रोजी अवलिया ताजुद्दिनबाबांनी जीवनकार्य आटोपले. १४ जुलै १९१८ रोजी आण्णादास जन्मास आले. याच सत्यपरिस्थितीवर आधारित सौ. वसुधरा गोपाठराव देशकर यांनी प्रकाशशोत टाकला, व त्यांनीच तो शब्दांकित केला. धन्य या देशकर आई. स्तूत्य त्यांचे खालील लिखाण.

श्री ताजुद्दिनबाबांचे मूळ नांव आण्णादास. त्यांचा जन्म १४ जुलै १९१८ रोजी नागपूर येथे सदरमधे त्यांच्या राहत्या घरी झाला. वडील श्री. मोतीलाल व मातोश्री श्रीमती बालम्मा यांचे उदरी हजरत ताजबाबांच्या कुपाप्रसादाने 'हे' शिवितमान योगीराज जन्मास आले. त्यांचे पूर्ण नाव आण्णादास मोतीलाल शिवयेठ. जातीने मद्रासी. धंदा पिढीजात धोब्याचा. वडिल मिलिटरीत मोठे अधिकारी. घरचे गर्भी श्रीमंत, बाबा लहानपणी फार लाडात वाढले. वडिलांचे व आजीचे फार लाडके. बाबांच्या मातोश्री सध्या ११३ वर्षांच्या आहेत.

त्यांची आजी रोज हजरत ताजबाबांचे कपडे धूत असे. एकदा ती कपडे घेऊन गेली त्यावेळी बाबा तिला म्हणाले -

'बेटी तूने मेरी बहुत सेवा की है अब मैं ज्यादा दिन रहनेवाला नहीं' हे ऐकून आजी रडू लागली. तेव्हां बाबा म्हणाले 'रोती क्यू? यह ले प्रसाद, तेरे बेटीको छिलादे. मैं तेरेही घर आऊंगा.' आणि प्रसादाबरोबरच एक मोठे मातीचे ढेकूऱ्हहि आजीस दिले. घरी परततानां वाटेत तिने ओङ्गे नको म्हणून मातीचे ढेकूळ फेकून दिले.

घरी आत्यावर तिने मुलीला प्रसाद दिला आणि आजी झोपली. रात्रभर पदर सारखा टोचत होता. असेल काहीतरी म्हणून तिने लक्ष दिले नाही. सकाळी उठून काय टोचते म्हणून पाहू लागली तर पदराला बारीक बारीक सोऱ्याचे कण चमचमत होते. खूप हळवळली विचारी. पुढे आण्णादासांचा व त्यानंतर चार मुले व तीन मुलीचा जन्म झाला.

पहिल्या नंबरचे. आपले सर्वांचे लाडके आदरणीय "आण्णाबाबा" सर्व